

ПРАВААБАРОНЦЫ ЗА СВАБОДНЫЯ ВЫБАРЫ

ГРАМАДСКАЯ КАМПАНІЯ «ПРАВААБАРОНЦЫ ЗА СВАБОДНЫЯ ВЫБАРЫ» ВЫБАРЫ ў ПАЛАТУ ПРАДСТАЎНІКОЎ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ ШОСТАГА СКЛІКАННЯ

Аналітычная справаздача па выніках назірання за фарміраваннем участковых выбарчых камісій

Назіранне ажыццяўляюць актывісты РПГА «Беларускі Хельсінкскі камітэт» і ПЦ «Вясна» ў рамках кампаніі [«Праваабаронцы за свабодныя выбары»](#).

I. АГУЛЬНЫЯ ВЫСНОВЫ

1. 27 ліпеня скончылася фарміраванне УВК, якія з'яўляюцца важным элементам выбарчага працэсу і непасрэдна ажыццяўляюць арганізацыю галасавання і падлік галасоў. Усяго было створана 5971 УВК, у іх склад увайшло 65856 чалавек.
2. Фарміраванне УВК адбывалася на фоне шырока анансаваных ЦВК новых падыходаў, якія павінны прымяняцца адказнымі органамі: магчымасць прысутнасці назіральнікаў (у тым ліку міжнародных) на пасяджэннях органаў падчас фарміравання выбарчых камісій, абмеркаванне дзелавых і палітычных якасцяў вылучаных у камісіі прэтэндэнтаў. У выпадках, калі колькасць вылучаных у камісіі перавышае прадугледжаную квоту, павінна заслухоўвацца інфармацыя па кожнай кандыдатуры і праводзіцца персанальнае галасаванне;
3. ЦВК не падтрымала прапанову прадстаўнікоў кампаніі «Праваабаронцы за свабодныя выбары» аб унясенні зменаў і выняці тэрміна «палітычныя якасці» з п.6 Пастановы № 18 ад 8.06.2016 г., перад пачаткам працэса фармавання УВК, што на думку экспертаў кампаніі замацавала практыку суб'ектыўных і дыскрымінацыйных падыходаў пры іх фармаванні;
4. Усе суб'екты, што вылучалі сваіх прадстаўнікоў у склад УВК, у асноўным мелі магчымасць прадставіць неабходныя дакументы ў органы, адказныя за фарміраванне камісій;
5. Прадстаўнікі кампаніі «Праваабаронцы за свабодныя выбары» мелі магчымасць бесперашкодна прысутнічаць на паседжаннях органаў, адказных за фармаванне УВК;
6. На большасці паседжанняў склад УВК прымаўся спісачна, без абмеркавання вылучаных кандыдатаў, на некаторых паседжаннях асобы нават не прадстаўляліся і ім не давалася аніякіх характарыстык. На большасці паседжанняў прысутным прапановалася галасаваць за загадзя сфармаваныя спісы сябраў УВК. Прыкладна чвэрць паседжанняў адбывалася з абмеркаваннем часткі вылучаных кандыдатаў, у тым ліку іх дзелавых і палітычных якасцяў, у шэрагу выпадкаў прэтэндэнты запрашаліся на папярэдняе суразмоўе.
7. Пры фарміраванні УВК быў відавочны дыскрымінацыйны падыход выканкамаў да прадстаўнікоў апазіцыйных партый: з 514 вылучаных у склад УВК увайшлі толькі

53 чалавек (10,3 % ад вылучаных), у той час як з 3773 вылучаных праўрадавымі партыямі, у склад УВК увайшлі 3358 чалавек (89 % ад вылучаных), а ад пяці найбуйнейшых праўрадавых грамадскіх аб'яднанняў БРСМ, “Белая Русь”, Саюз жанчын, Саюз ветэранаў і прафсаюза ФПБ было вылучана 27080 чалавек, а у склад камісій увайшлі 25546 чалавек (94 % ад вылучаных).

8. Агульная колькасць прадстаўнікоў апазіцыйных партый ў УВК склала 53 чалавекі, альбо 0,08 % ад агульнага складу членаў УВК, што меней чым на парламенцкіх выбарах 2012 г. (61 чалавек ці 0,1% ад агульнага складу УВК) і прыкладна роўная колькасці прадстаўнікоў апазіцыі ў складзе УВК на парламенцкіх выбарах 2008 г. (48 чалавек ці 0,07 %).
9. Адсутнасць заканадаўча замацаваных крытэрыяў для прэтэндэнтаў у склад выбарчых камісій па-ранейшаму робіць магчымым суб'ектыўны падыход да персанальнага складу гэтых камісій; Пастанова ЦВК № 18 на практыцы не паспрыяла большаму палітычнаму плюралізму: як і падчас папярэдніх выбараў пры фарміраванні УВК перавага аддаецца прадстаўнікам праўладных палітычных партый і грамадскіх аб'яднанняў;

II. ПРАВАВАЯ БАЗА

У адпаведнасці з арт. 28 Выбарчага кодэкса, падрыхтоўку і правядзенне выбараў дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў разам з абласнымі і Мінскай гарадской тэрытарыяльнымі выбарчымі камісіямі (ТВК), забяспечваюць участковыя выбарчыя камісіі (УВК). Менавіта УВК арганізуюць галасаванне, падлік галасоў і ўстанаўленне вынікаў галасавання на выбарчых участках, што робіць іх адным з ключавых механізмаў выбарчага працэсу. На этапе агітацыі УВК накіроўвае выбаршчыкам інфармацыю пра кандыдатаў у дэпутаты; кантралюе на тэрыторыі ўчастка для галасавання захаванне правілаў размяшчэння агітацыйных матэрыялаў. УВК разглядае заявы і скаргі па пытаннях падрыхтоўкі выбараў, арганізацыі галасавання, падліку галасоў і прымае па іх рашэнні.

Як і тэрытарыяльныя выбарчыя камісіі, УВК складаюцца з прадстаўнікоў палітычных партый, іншых грамадскіх аб'яднанняў, працоўных калектываў, а таксама прадстаўнікоў грамадзянаў, якія вылучаныя ў склад камісій шляхам збору подпісаў.

Парадак накіравання прадстаўнікоў у склад УВК рэгулюецца палажэннямі Пастановы ЦВК № 18 ад 8.06.2016 г.

Палітычныя партыі і грамадскія аб'яднанні, працоўныя калектывы, калектывы іх структурных падраздзяленняў і выбаршчыкі могуць вылучаць сваіх прадстаўнікоў у склад УВК у наступным парадку:

Кіруючыя органы абласных арганізацыйных структур – ва УВК, якія ўтвараюцца на тэрыторыі вобласці; кіруючы орган Мінскай гарадской арганізацыйнай структуры – ва УВК, якія ўтвараюцца на тэрыторыі г. Мінска; раённых, гарадскіх, раённых у гарадах арганізацыйных структур – ва УВК, якія ўтвараюцца ў адпаведным раёне, горадзе, раёне горада; першасная арганізацыя палітычнай партыі, іншага грамадскага аб'яднання мае права вылучаць свайго прадстаўніка ва ўчастковую камісію таго ўчастка для галасавання, на тэрыторыі якога знаходзіцца першасная арганізацыя;

Сходы размешчаных на тэрыторыі раёна, горада, раёна ў горадзе, пасёлка, сельсавета працоўных калектываў арганізацый або калектываў іх структурных падраздзяленняў, якія налічваюць не менш за 10 працуючых:

Выбаршчыкі ў колькасці не менш за 10 чалавек – ва УВК участка для галасавання, на тэрыторыі якога яны пражываюць;

Усе вышэйназваныя суб'екты маюць права вылучаць толькі па адным сваім прадстаўніку ў склад УВК.

УВК фарміруюцца раённымі, гарадскімі выканаўчымі камітэтамі, а ў гарадах з раённым падзелам – мясцовымі адміністрацыямі ў складзе 5–19 членаў.

Суб'екты, якія вылучылі свайго прадстаўніку ў склад камісіі, маюць права абскардзіць рашэнне адпаведнага органа ў раённым, гарадскім судзе.

Магчымасці вылучэння ў склад УВК ад палітычных партый і іншых грамадскіх аб'яднанняў, як і раней, абмяжоўваюцца патрабаваннем наяўнасці арганізацыйных структур. Такім чынам, рэспубліканскія грамадскія аб'яднанні, якія не маюць арганізацыйных структур у абласцях, наогул пазбаўлены магчымасці вылучаць сваіх прадстаўнікоў у склад участковых выбарчых камісій.

У адрозненні ад папярэдніх выбарчых кампаній [Пастанова ЦВК № 18](#) прадугледзела магчымасць прысутнасці назіральнікаў (у тым ліку і міжнародных) на паседжаннях раённых выканкамаў і адміністрацый (у гарадах з раённым дзяленнем) пры фармаванні УВК.

Таксама згодна з п. 6 дадзенай Пастановы перад прыняццем рашэння аб фармаванні УВК выносіцца на абмеркаванне пытанне аб дзелавых і палітычных якасцях асобаў, якія былі вылучаныя ў склад выбарчай камісіі, а калі колькасць прэтэндэнтаў у склад камісіі перавышае колькасць прадугледжаных членаў камісіі, заслухоўваецца інфармацыя па кожнай кандыдатуры і праводзіцца персанальнае галасаванне.

У сувязі з адсутнасцю тлумачэння тэрміна “палітычныя якасці” у дзеючым заканадаўстве эксперты кампаніі “Праваабаронцы за свабодныя выбары” звярнуліся па тлумачэнні ў ЦВК.

У адказе на дадзены зварот ЦВК адзначыла, што выбарчае заканадаўства не ўтрымлівае тлумачэння такіх паняццяў, як дзелавыя і палітычныя якасці асобы, вылучанай у склад выбарчай камісіі. Пад тэрмінам “палітычныя якасці асобы” ЦВК разумее “палітычныя погляды, узровень прадстаўніцтва грамадскіх аб'яднанняў і партый у рэгіёне, іх пазнавальнасць і аўтарытэт сярод насельніцтва”.

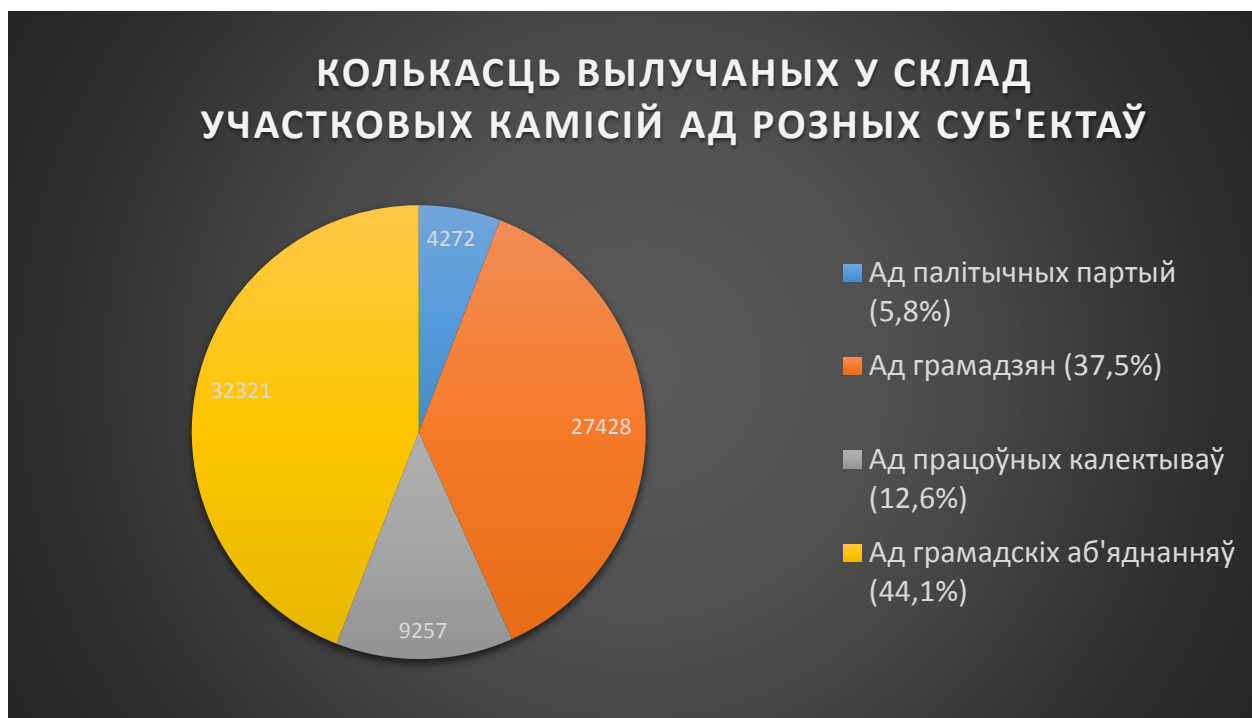
У сувязі з гэтым 7 ліпеня прадстаўнікі кампаніі “Праваабаронцы за свабодныя выбары” [звярнуліся](#) са зваротам у ЦВК у якім прапанавалі прыбраць тэрмін “палітычныя якасці” з п. 6 Пастановы ЦВК № 18 у сувязі з адсутнасцю афіцыйнага тлумачэння гэтага тэрміну ў заканадаўстве, які сам па сабе носіць крайне дыскусійны характар і спрыяе на практыцы суб'ектыўным, селектыўным падыходам пры фармаванні выбарчых камісій па прыкмеце тых ці іншых палітычных поглядаў вылучаных прэтэндэнтаў. Праваабаронцы прасілі ўнесці адпаведныя змены ў Пастанову № 18 перад пачаткам фармавання УВК.

У сваім адказе ад 12.07.2016 г. на зварот праваабаронцаў ЦВК [паведаміла](#), што не бачыць падстаў для карэкціроўкі названай пастановы і выключэння з яе тэрміна “палітычныя якасці”.

III. ПРАЦЭС ВЫЛУЧЭННЯ ПРАДСТАЎНІКОЎ ВА УЧАСТКОВЫЯ ВЫБАРЧЫЯ КАМІСІІ

Назіральнікамі зафіксаваныя факты адмовы прыёму дакументаў па вылучэнні прэтэндэнтаў у УВК ад суб’ектаў. Кіраўнік Гомельскай абласной арганізацыі партыі левых «Справядлівы свет» У.В. Сякерка паведаміў назіральніку АБК №46 (Светлагорск) Алене Маслоковай аб выпадку неўключэння сябраў партыі ў склад мясцовых УВК з-за таго, што нібыта дакументы прыйшлі са спазненнем: заказны ліст па сістэме “Камфорт” тут быў атрыманы пасля фарміравання складаў участковых камісій толькі на сёмы дзень з моманту яго адпраўкі. Таму нікога з 24-х кандыдатур партыі левых “Справядлівы свет” не ўключылі ў склад мясцовых УВК.

Усяго ў склад 5 971 участковых выбарчых камісій паводле Цэнтральнай камісіі было вылучана 73278 кандыдатур, у тым ліку ад грамадзян шляхам падачы заяў – 27 428 прадстаўнікоў (37,5%), ад працоўных калектываў – 9 257 (12,6%), ад палітычных партый 4 272 (5,8 %) і ад іншых грамадскіх аб’яднанняў – 32 321 (44,1%) прадстаўнікоў.

Як і ў ранейшыя выбарчыя кампаніі, лідэрамі па вылучэнні з’яўляюцца праўладныя грамадскія аб’яднанні: Федэрацыя прафсаюзаў Беларусі – 9 350 прэтэндэнтаў (12,8%), ГА «Белая Русь» – 4 626 (6,3%), Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі (БРСМ) – 4 066 (5%), Беларускі саюз жанчын – 4344 (5,9%), Беларускае грамадскае аб’яднанне ветэранаў – 3160 (4,3%).

Дадзеныя Віцебскага аблвыканкама паказваюць склад прэтэндэнтаў ад “іншых грамадскіх аб’яднанняў”: ад Беларускага таварыства Чырвонага Крыжа вылучана 342 прадстаўнікі, ад Беларускага фонду міра – 208, ад Беларускага саюзу афіцэраў – 66, ад Беларускага саюзу ветэранаў вайны ў Афганістане – 28 прадстаўнікоў. Яшчэ 4 прадстаўнікі вылучаныя ад

невядомых аб'яднанняў. 8 прадстаўнікоў вылучаныя ад апазіцыйнага Віцебскага ГА "Самакіраванне і грамадства". Такім чынам, мінімум 4 619 з 4 631 вылучаных ў склад камісіі прадстаўляюць праўрадавыя грамадскія аб'яднанні.

Напрыклад, у Гродзенскай вобласці гэтыя суб'екты вылучылі ўсяго 91% прэтэндэнтаў ад грамадскіх аб'яднанняў або 42,9% ад агульнага ліку вылучаных у УВК. Актыўнасць праўрадавых арганізацый у параўнанні з папярэднімі выбарамі павялічылася. Пяць з іх вылучылі 34,5% ад агульнай колькасці вылучаных у склад УВК і 79% ад вылучаных грамадскімі і іншымі аб'яднаннямі адпаведна. У бягучай выбарчай кампаніі ў цэлым доля вылучаных у склад УВК прадстаўнікоў палітычных партый і грамадскіх аб'яднанняў ўзрасла з 47% у 2012 годзе да 49,9% у гэтым.

Сваіх прадстаўнікоў ў склад УВК прапанавалі 10 палітычных партый з 15 зарэгістраваных. Пры гэтым лаяльныя ўладам палітычныя партыі і грамадскія аб'яднанні павялічылі сваю актыўнасць. Напрыклад, Рэспубліканская партыя працы і справядлівасці вылучыла 1 141 прэтэндэнт (у 2012 годзе – 832).

З 4 272 прадстаўнікоў партый 514 (12% ад вылучаных ад партый ці 0,7% ад агульнай колькасці вылучаных) былі вылучаныя апазіцыйнымі партыямі.

У параўнанні з парламенцкай кампаніяй 2012 г. актыўнасць апазіцыйных партый нязначна знізілася: на выбарах 2012 г. 664 кандыдатуры ад пяці апазіцыйных партый складалі каля 0,8 % ад агульнага ліку вылучэнцаў. Прыблізна тыя ж лічбы былі і ў час прэзідэнцкай кампаніі 2015 года, калі апазіцыйныя партыі вылучылі 515 з 3 877 прэтэндэнтаў ад усіх партый. Паводле дадзеных Цэнтральнай камісіі, Беларуская партыя левых "Справядлівы свет" вылучыла 169 чалавек, Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя ("Грамада") – 42, АГП – 223, Партыя БНФ – 80 прэтэндэнтаў.

IV. ПАСЯДЖЭННІ ОРГАНАЎ, ЯКІЯ ЎТВАРАЮЦЬ КАМІСІІ

Пасяджэнні раённых, гарадскіх выканаўчых камітэтаў, а ў гарадах з раённым дзяленнем – мясцовых адміністрацый па стварэнні ўчастковых выбарчых камісій адбыліся 25-27 ліпеня 2016 года.

Назіральнікі і прадстаўнікі суб'ектаў, якія вылучылі прэтэндэнтаў у адпаведныя УВК, не сустрэлі вялікіх перашкод для прысутнасці на паседжаннях.

У сярэднім пасяджэнні працягваліся каля 2 гадзін. Аднак у некаторых выпадках выканкамы ўтваралі камісіі значна хутчэй – за 55 хвілін (Смаргонскій райвыканкам, Адміністрацыя Кастрычніцкага р-на г. Магілёва), а ў шэрагу выпадкаў паседжанні цягнуліся 6-8 гадзін (Слуцкі райвыканкам, Адміністрацыя Ленінскага р-на г. Магілёва, Адміністрацыя Савецкага р-на г. Мінска).

Амаль усе органы, якія фарміруюць УВК, прынялі ў склад УВК усіх, хто падаваў свае дакументы, аднак у некаторых УВК паказнікі адрозніваюцца. Так, Адміністрацыя Першамайскага раёна г. Бабруйска атрымала дакументы ад 1038, з якіх толькі 483 патрапілі ў склад УВК, Адміністрацыя Кастрычніцкага раёна г. Гродна у склад УВК абрала 889 чалавек з 1223 кандыдатаў.

На большасці пасяджэнняў за склад УВК галасавалі спісам, без абмеркавання вылучаных кандыдатур, зафіксаваныя выпадкі, калі асобы нават не прадстаўляліся. На большасці паседжанняў прысутным прапаноўвалася галасаваць за загадзя сфарміраваныя спісы сябраў УВК. Прыкладна чвэрць паседжанняў адбывалася з абмеркаваннем часткі вылучаных кандыдатаў, у тым ліку іх дзелавых і палітычных якасцей, што сведчыць аб

выкарыстоўванні нормаў Пастановы ЦВК ад 8 чэрвеня 2016 г. №18, якая ўпершыню прадугледзела такое абмеркаванне.

Аднак назіральнікі адзначылі, што тэрміны “дзелавыя і палітычныя якасці асобы” органы, якія ўтваралі УВК разумелі па рознаму:

Так, Адміністрацыя Фрунзенскага раёна г. Мінска не прымала ў склад УВК беспрацоўных.

Адміністрацыя Партызанскага раёна г. Мінска асноўнымі крытэрамі для ўключэння ў камісію назвала грамадскую і палітычную дзейнасць, арганізацыйныя здольнасці, умённе працаваць з людзьмі і чуць іх.

Акрамя гэтага ў якасці крытэрыяў адбору ў УВК прадстаўнікамі райвыканкамаў называліся: досвед грамадскай і працоўнай актыўнасці, досвед працы ў выбарчых камісіях, падтрымка дзяржаўнай палітыкі.

Такія “крытэрыі” ўжо традыцыйна з’яўляюцца асноўнай прычынай адмоў ва ўключэнні ў склад камісій прэтэндэнтаў, вылучаных апазіцыйнымі партыямі. Трэба адзначыць, што замацаваны ў п. 6 Пастановы № 18 тэрмін “палітычныя якасці” ў большасці выпадкаў разумеўся менавіта як падтрымка прэтэндэнтаў палітыкі урада.

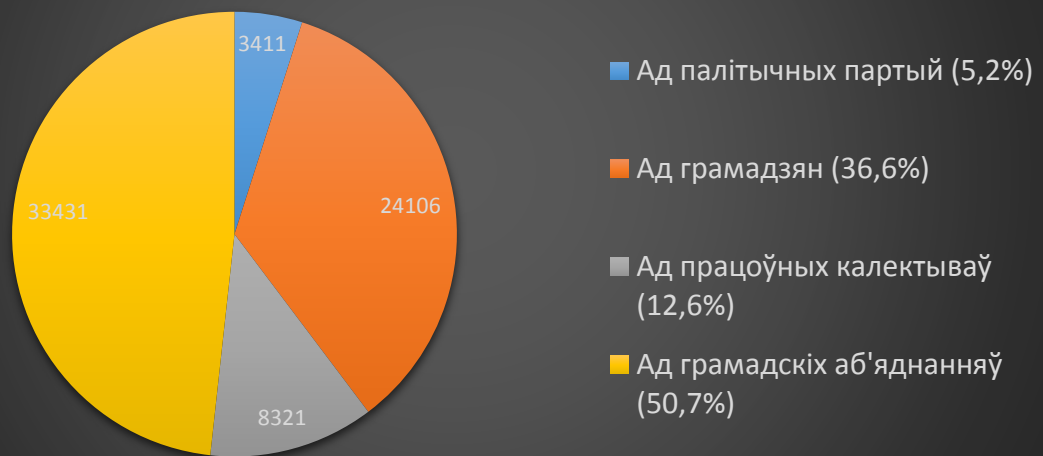
У шэрагу выпадкаў прэтэндэнты на ўключэнне ў камісіі выклікаліся на суразмоўе ў органы, якія ствараюць камісіі. Так, у адміністрацыю Цэнтральнага р-на г. Мінска на суразмоўе быў запрошаны вылучаны ў склад аднаго з УВК раёна члена АГП, былы дэпутат Вярхоўнага Савета СССР і Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Аляксандр Дабравольскі. Падчас суразмоўя прадстаўнікі адміністрацыі [паспрабавалі зладзіць “іспыт”](#) на веданне нормаў ВК. Пры гэтым невядома ці ладзіліся падобныя іспыты для прэтэндэнтаў вылучаных ва УВК ад праўладных грамадскіх арганізацый і партый, прадстаўнікоў працоўных калектываў.

Напярэдадні этапа фарміравання УВК, старшыня ЦВК Л. Ярмошына [адзначыла недапушчальнасць фармальнага падыходу](#) да фарміравання УВК. Паводле яе ўстаноўкі, калі няма конкурсу на ўключэнне ў склад камісіі, неабходна каротка ахарактарызаваць кожную кандыдатуру, пасля чаго можна правесці галасаванне спісам. Пры наяўнасці конкурсу неабходна прадставіць не толькі кароткія характарыстыкі, але і праводзіць галасаванне па кожнай кандыдатуры асобна, каб было зразумела, за каго прагаласавалі. Аднак, як сведчаць назіральнікі кампаніі, пры фарміраванні УВК адказныя органы не заўсёды кіраваліся падыходам, агучаным старшынём ЦВК.

V. СКЛАД СТВОРАННЫХ КАМІСІЙ

Усяго сфарміравана 5971 УВК, у склад якіх уключана 65856 сябраў. Такім чынам, у склад камісій увайшлі 89,8 % ад агульнай колькасці прэтэндэнтаў (73 293).

ПРАДСТАЎНІКІ Ў СКЛАДЗЕ УВК ПА СПАСАБУ ВЫЛУЧЭННЯ

Такі ж ўзровень «праходнасці» прадэманстравалі кандыдаты ад сямі партый, лаяльных да дзеючай улады. З 3773 вылучаных праўрадавымі партыямі, у склад УВК увайшлі 3358 чалавек (89 % ад вылучаных).

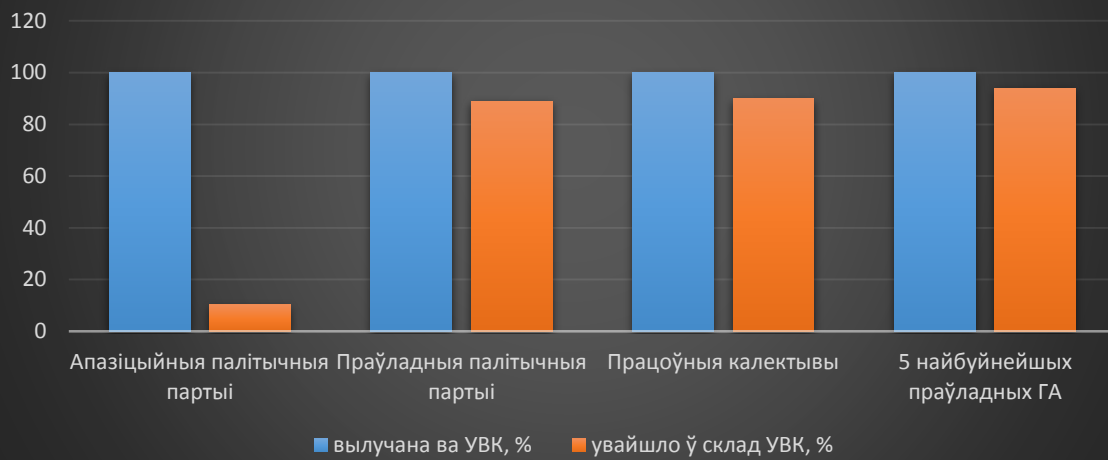
Традыцыйна высокую «праходнасць» прадэманстравалі прадстаўнікі пяці найбуйнейшых праўладных аб'яднанняў. Прадстаўніцтва ад ГА «Белая Русь», ГА «Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі», Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі, Беларускага саюза жанчын і Беларускага грамадскага аб'яднання ветэранаў аказалася значна вышэй сярэднястатыстычнай: з 27080 прадстаўнікоў, вылучаных імі, у склад УВК увайшлі 25546 чалавек (94%).

У той жа час з 514 прадстаўнікоў пяці апазіцыйных партый, вылучаных у склад УВК, у камісіі ўвайшлі толькі 53 чалавекі (10,3 % ад вылучаных). У выніку прадстаўнікі апазіцыйных партый складаюць 0,08 % ад агульнага складу членаў УВК, што меней чым на парламенцкіх выбарах 2012 г. (61 чалавек ці 0,1% ад агульнага складу УВК) і прыкладна роўная колькасці прадстаўнікоў апазіцыі ў складзе УВК на парламенцкіх выбарах 2008 г. (48 чалавек ці 0,07 %).

Такім чынам, як і падчас папярэдніх выбарчых кампаній, асноўнымі арганізатарамі выбараў у краіне выступаюць прадстаўнікі пяці найбуйнейшых праўладных аб'яднанняў: ГА «Белая Русь», ГА «Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі», Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі, Беларускага саюза жанчын і Беларускага грамадскага аб'яднання ветэранаў. Прадстаўнікі гэтых арганізацый маюць 25546 сваіх членаў у складзе УВК, што складае 38,7 % ад агульнай колькасці членаў УВК. Ад грамадзян шляхам падачы заявы ў склад УВК увайшлі 24106 чалавек, што складае 36,6% ад агульнай колькасці членаў УВК. Для параўнання доля прадстаўнікоў усіх палітычных партый у складзе УВК складае ўсяго 5,2%.

СУАДНОСІНЫ ВЫЛУЧАНЫХ І УКЛЮЧАНЫХ У СКЛАД УВК ПРАДСТАЎНІКОЎ РОЗНЫХ СУБ'ЕКТАЎ

V. АБСКАРДЖАННЕ РАШЭННЯЎ АБ АДМОВАХ УКЛЮЧЭННЯ Ў СКЛАД УВК

У Віцебску група грамадзян абскардзіла парушэнне працэдуры персанальнага галасавання у суд Першамайскага раёна г. Віцебска.

БПЛ “Справядлівы свет” абскардзіла ў суд Аршанскага раёна беспадстаўнае неўключэнне у склад УВК прадстаўнікоў партыі, а ў суд Кастрычніцкага раёна – дыскрымінацыйнае неўключэнне ў склад камісіі. Па тых жа падставах яны накіравалі скаргу і ў суд Першамайскага раёна г. Віцебска.

У Гомельскай вобласці прадстаўнікі БПЛ “Справядлівы свет” абскардзілі тое, што дакументы іх прадстаўнікоў не былі разгледжаныя выканкамам на паседжанні.

Вынікі абскарджанняў на момант напісання справаздачы невядомыя.

[“Праваабаронцы за свабодныя выбары”](#)